

JA SOM
S TEBOU PO
VŠETKY DNI

SVETOVÝ DEŇ
STARÝCH
RODIČOV
A SENIOROV

#IAMWITHYOUALWAYS

PRVÝ SVETOVÝ DEŇ STARÝCH RODIČOV A SENIOROV

PASTORAČNÉ USMERNENIA

Rozhodnutie vyhlásiť *Svetový deň starých rodičov a seniorov* prišlo v dobe, ktorá bola počas uplynulých mesiacov na celom svete poznačená pandémiou a utrpením staršej generácie. Správy o starých ľuďoch, ktorí museli zomrieť osamote a ktorým dokonca nebolo možné usporiadať ani pohreb, spôsobili bolesť celej Cirkvi. Ide o jeden z krížov našej doby, ktorý bol nie náhodou spomenutý aj pri tohtoročnej Krížovej ceste s pápežom na Veľký piatok: „Z ambulancie vystúpili muži, ktorí pripomínali kozmonautov, celí oblečení v ochranných oblekoch a v rukaviciach, s maskami na hlavách a ochrannými štítmami. Odviezli dedka, ktorý už niekoľko dní ťažko dýchal. Bolo to posledný krát, čo som videl dedka; zomrel o niekoľko dní neskôr v nemocnici. Myslím na to, aký opustený sa musel cítiť; zaiste trpel aj tým, že bol sám. Nemohol som mu byť fyzicky nablízku, povedať mu zbohom, ani mu poskytnúť útechu“.¹

Keď nemôžeme byť nablízku tomu, kto trpí, je to v protiklade s povolaním kresťanov k milosrdenstvu. A práve tento *Svetový deň* je príležitosťou k tomu, aby sme znovu zdôraznili, že Cirkev nemôže zostať vzdialená človeku, ktorý nesie kríž. Téma, ktorú vybral Svätý Otec – „Ja som s tebou po všetky dni“ jasne vyjadruje, že počas pandémie a v dobe, ktorá, dúfajme, čoskoro príde po nej, každé cirkevné spoločenstvo bude chcieť *byť so starými ľuďmi po všetky dni*.

Je to už viac než rok, keď vrcholila prvá vlna pandémie a keď Dikastérium pre laikov, rodinu a život napísalo, že „ako jednotlivci i ako miestne cirkvi, môžeme pre starých ľudí urobiť veľa: modliť sa za nich, liečiť ich nemoc opustenosti, aktivovať

¹ Krížová cesta, ktorú viedol Svätý Otec František na Veľký piatok 2. apríla 2021 na Námestí svätého Petra, XIII. zastavenie.

siete solidarity a ešte mnoho iného. Tvárou v tvár scenáru, podľa ktorého je staršia generácia zasiahnutá takým silným spôsobom, máme spoločnú zodpovednosť“.² Keď búrka utíchne, táto úloha sa bude musieť stať bežnou súčasťou života farností i celej Cirkvi. Každoročné slávenie Svetového dňa venovaného starším je spôsob, ako začleniť starostlivosť o starých a krehkých ľudí do našej bežnej pastoračnej praxe.

Nemožno povedať, žeby pozornosť pápeža Františka voči seniorom bola niečím novým. Podobnú starostlivosť a slová plné múdrosti a ľudskej vrúcnosti voči starším ľuďom mali aj ostatní pápeži.³ Pápež František preukazuje svoju duchovnú blízkosť k starým ľuďom počas celého svojho pontifikátu, čo treba vnímať vo svetle jemu príznačnej ekleziológie (náuky o cirkvi – pozn. prekl.). Rovnako ako iné skupiny ľudí, ktorým nebola vždy venovaná adekvátne pastoračná starostlivosť, majú aj starí ľudia určité presné poslanie v rámci svätého veriaceho Božieho ľudu. Ich poslaním je podľa pápeža Františka udržiavať živé spomienky, odovzdávať vieru mladším generáciám, no najdôležitejšie je, že ich pápež považuje za významnú súčasť katolíckych laikov. Nie sú to len „užívatelia“ Cirkvi, ale spoločníci a spoločníčky na ceste. Z tohto dôvodu nebol pri príležitosti Svetového dňa zverejnený text o starobe, ale skôr posolstvo adresované starým ľuďom, v ktorom od nich Svätý Otec žiada, aby boli spoluzodpovednými za cestu Cirkvi, ktorou bude kráčať v budúcnosti a aby sa zapojili do budovania sveta po pandémie. Ide tu o významnú novinku, ktorá zapadá do synodálnej perspektívy predostretej pápežom Františkom. Podľa pápeža sú starí ľudia súčasťou „celku pokrstených, nositeľom *sensus fidei* [zmyslu pre vieru], ktorý je neomylný *in credendo* [v tom čo, verí]“.⁴ Táto perspektíva nám ukazuje, aké dôležité je poskytovať lepšiu pastoračnú starostlivosť generácii, na ktorú sme možno často zabúdali, hlavne preto, že sme mali sklon považovať starých ľudí už za evanjelizovaných.

² DIKASTÉRIUM PRE LAIKOV, RODINU A ŽIVOT, *Nella solitudine il coronavirus uccide di più [V samote koronavírus zabíja viac]*, 7. apríla 2020. <http://www.laityfamilylife.va/content/laityfamilylife/en/news/2020/nella-solitudine-il-coronavirus-uccide-di-piu.html>

³ Porov. o. i. JÁN PAVOL II., *List starším ľuďom*, 1. októbra 1999; BENEDIKT XVI., *Príhovor počas návštevy domu seniorov „Viva gli anziani“, spravovaného Komunitou Sant' Egidio*, 12. novembra 2012.

⁴ Nóta Synody biskupov, 21. mája 2021.

Slávenie prvého *Svetového dňa starých rodičov a seniorov* je zaradené uprostred roku, ktorý Svätý Otec venoval rodine, a to pri príležitosti piateho výročia apoštolskej exhortácie *Amoris laetitia*. Nejde o náhodu, ale o zámerné rozhodnutie, ktoré sa zrodilo z vedomia, že starí ľudia – všetci seniori, aj tí, ktorí nie sú starými rodičmi – potrebujú rodinné prostredie, v ktorom by žili a tiež o to, aby si rodiny uvedomili, akú úlohu v nich zohrávajú ich starší členovia.

V globalizovanom svete už viac nie je vzťah medzi starými ľuďmi a rodinami samozrejmosťou, ale naopak, neustále sa spochybňuje. Ide o fenomén, ktorý nadobúda rôzne odtienky v závislosti od geografického a kultúrneho kontextu, ale ktorý má určité konštantné črty, ktoré vedú k názoru, že prebiehajúca kríza medzi staršími ľuďmi a rodinou je skutočným znamením čias, s ktorým sa musíme vyrovnáť. Samotná pastorácia rodín, ktorá sa často zaoberá len vzťahmi medzi manželmi alebo medzi rodičmi a deťmi, má problém zamerať sa na vzťahy medzi rodičmi vo vyššom veku a dospelými deťmi, ako aj na vzťahy medzi starými rodičmi a vnúčatami.

Pápež o tom veľmi jasne píše v encyklike *Fratelli tutti*: „Videli sme, čo sa stalo so starými ľuďmi na niektorých miestach sveta kvôli koronavírusu. Nemuseli tak zomrieť. Niečo podobné sa však už stalo pre vlny horúčav či za iných okolností, keď boli starí ľudia kruto opustení. Neuvedomujeme si, že ak izolujeme starých ľudí a necháme ich na starosť iným bez blízkeho a starostlivého sprevádzania rodiny, tým znetvorujeme a ochudobňujeme samotnú rodinu. Navyše, mladí tak napokon prichádzajú o potrebnú spojitosť so svojimi koreňmi a s múdrosťou, ktorú mladosť sama od seba nemôže dosiahnuť“ (FT 19). Sú to dôležité slová, ktoré si zaslúžia, aby sme ich opäť zvýraznili. Môžu nám pomôcť pouvažovať na tým, čo rodiny – a s nimi aj rodinná pastorácia – dlhuje generácii, ktorá sčasti upadla do zabudnutia.

Tento zložitý scenár (pandémia, hľadanie novej hlavnej úlohy pre starých ľudí a kríza rodinných vzťahov), ako aj potreba pomôcť ľuďom vyhnúť sa znechuteniu a sklúčenosti, viedli Cirkev k tomu, aby si zvolila jednoduchý spôsob, ako sa vydať na spoločnú cestu a ako rozvíjať solidaritu: zvolila slávenie sviatku. Seniori a mladí

ľudia spolu: rodičia a deti; starí rodičia a vnúčatá; ľudia, ktorí nemusia patriť do tej istej rodiny. Cirkev si uvedomuje potrebu zmierenia medzi generáciami a ťažkosti, ktoré zažili starší ľudia, pričom nehľadá vinníka, ale naznačuje cestu spoločnej radostnej oslavy.

Ako vidíme v podobenstve o márnotratom synovi a milosrdnom otcovi, sviatok môže prekonať rozdelenia, ktoré natrvalo poznamenali život rodiny. Syn pravdepodobne považoval svojho otca za starého a skoro už umierajúceho, a tak požiadal o svoje dedičstvo, ktoré neskôr premárnil. Otec prijíma svojho syna späť a odpúšťa mu, a tak sa syn zmieruje so svojím starším rodičom aj sám so sebou. To všetko sa oslávi hostinou, na ktorej sa spoločne zúčastnia. Milosrdný otec si je vedomý problémov, zrady a rozporuplnosti, ale napriek tomu sa rozhodne pre oslavu, pretože len radosť evanjelia je schopná naplniť srdce a oslobodiť „od hriechu, smútku, vnútornej prázdnoty a osamelosti“ (EG 1). Ona je tým základom, na ktorom sa dajú budovať obnovené vzťahy medzi generáciami a vďaka múdrosti starších ľudí sa stáva skalou, na ktorej treba stavať naše spoločnosti po pandémie.

Preto chceme, aby sa slávenie prvého Svetového dňa starých rodičov a seniorov prežívalo ako sviatočná chvíľa, do ktorej sa zapoja všetky generácie. Nie je to len otázka šťastia, ale radosti, ktorá sa rodí z toho, že Pán je blízko života starších ľudí ako aj mladých: *Boh je s nami po všetky dni.*

Existuje mnoho pastoračných nástrojov, ktorými možno konkrétne vyjadriť náš pastoračný záujem o starších ľudí. Na tento účel by bolo vhodné vrátiť sa k dokumentu o starších ľuďoch, ktorý pred pár rokmi vydala Pápežská rada pre laikov. Dokument obsahuje rozsiahle úvahy o význame a hodnote staroby a dáva konkrétne pastoračné podnety, ktoré sú rovnako platné aj dnes.⁵ Spomedzi mnohých spôsobov, ktorými môžu byť miestne cirkvi a jednotlivci nablízku starším ľuďom, by sme radi navrhli jeden, ktorý sa dá ľahko uskutočniť a je veľmi účinný: *navštevovanie seniorov*. Návšteva je hmatateľným znakom Cirkvi vychádzajúcej. Navštíviť niekoho

⁵ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE LAIKOV, *Dôstojnosť seniora a jeho poslanie v Cirkvi a vo svete*, 1. októbra 1988.

je spôsob, zakorenený v tradícii, ako prejaviteľ milosrdenstvo, zvlášť voči chorým a vážnom. Dnes sa zdá, že k známemu zoznamu siedmych skutkov [telesného] milosrdenstva, ktoré všetci poznáme naspamäť, treba pridať „skutok navštevovania starších ľudí, ktorí sú osamelí“. Rozhodnutie Apoštolskej penitenciárie udeliť úplné odpustky tým, ktorí ho vykonajú, ešte viac zdôrazňuje jeho naliehavosť.

Na tomto mieste by sme chceli ponúknuť aj rôzne ďalšie návrhy ako sláviť tento svetový deň: navrhujeme, aby každá farnosť alebo cirkevný subjekt slávil pri príležitosti *Svetového dňa starých rodičov a seniorov* svätú omšu a pripomenul si tak starých rodičov a starších ľudí zo svojho spoločenstva, ktorí zomreli v dôsledku ochorenia Covid-19; navrhujeme požiadať mladých ľudí, aby navštívili svojich starých rodičov a najmä starších ľudí, ktorí sú osamelí a odovzdali im posolstvo Svätého Otca. Okrem toho, čo sme navrhli, sme presvedčení, že každé cirkevné spoločenstvo tvorivo nájde najlepší spôsob, ako osláviť tento sviatok vo svojich konkrétnych podmienkach.

Nech je tento *Svetový deň starých rodičov a seniorov* slávnosťou naplnenou radosťou evanjelia pre všetkých!

P. Alexandre Awi Mello, I. Sch.

sekretár

Dikastérium pre laikov, rodinu a život

kard. Kevin Farrell

prefekt

Dikastérium pre laikov, rodinu a život

NÁVŠTEVA STARÝCH RODIČOV A SENIOROV ŽIJÚCICH OSAMOTE

- Prvý *Svetový deň starých rodičov a seniorov* sa bude sláviť v situácii, keď sa seniori v mnohých krajinách ešte stále nemôžu fyzicky zúčastňovať na svätej omši.
- Aby sa posolstvo blízkosti a útechy mohlo dostať ku všetkým, aj k tým, ktorí sú najviac izolovaní, vyzývame veriacich, aby navštívili svojich starých rodičov a starších ľudí žijúcich osamote v rámci svojej komunity a aby im odovzdali posolstvo Svätého Otca.
- Návšteva je hmatateľným znakom Cirkvi vychádzajúcej. V čase, ktorý je kvôli pandémie poznačený sociálnym odstupom, je návšteva prejavom toho, že existuje spôsob, ako byť nablízku seniorom a zároveň dodržiavať bezpečnostné opatrenia.
- Návšteva je prejavom osobného rozhodnutia *vstať a ponáhľať sa* za inými (porov. *Lk 1, 39*), práve tak, ako to urobila Panna Mária, keď navštívila svoju staršiu príbuznú Alžbetu.
- Návšteva je príležitosťou pre každého vnuka či vnučku, aby povedali svojmu dedkovi či babke a pre každého mladého človeka, aby povedal staršiemu človeku, ktorého navštíví: „Som s tebou po všetky dni!“.
- Návšteva môže byť príležitosťou priniesť darček, napr. kvety a spoločne sa pomodliť modlitbu Svetového dňa.
- Návšteva môže byť tiež príležitosťou, aby sme ponúkli seniorom, najmä tým, ktorí už dlho nevyšli z domu, možnosť pristúpiť k sviatosti zmierenia a eucharistie.
- Návšteva starého človeka, ktorý žije sám, je jedným zo spôsobov, ako získať úplné odpustky udelené pri príležitosti tohto *Svetového dňa*.

- Na miestach, kde mimoriadne zdravotné opatrenia stále znemožňujú uskutočnenie osobnej návštevy, nech je láska vynachádzavá pri hľadaní spôsobov, ako osloviť osamelých starých ľudí cez telefón alebo prostredníctvom sociálnych sietí.
- Posolstvo tohto Svetového dňa možno šíriť zverejňovaním fotografií z jednotlivých návštev na sociálnych sieťach s hashtagom *#IamWithYouAlways* [Ja som s tebou po všetky dni].

PRÍPRAVA SVETOVÉHO DŇA SO SENIORMI

- Starší ľudia sú hlavnou cieľovou skupinou aktivít tohto dňa. Im je určené posolstvo Svätého Otca.
- Dôležité je zabezpečiť, aby sa čo najviac seniorov osobne zúčastnilo na nedeľnej liturgii slávanej pri príležitosti Svetového dňa.
- Starších ľudí z farnosti alebo danej cirkevnej reality možno vyzvať, aby sa na chvíľu zamysleli nad pápežovým posolstvom k ich svetovému dňu. Všetkým prítomným sa môže rozdať tlačaná verzia posolstva alebo si tiež môžu spoločne pozrieť videoposolstvo.
- Každý, kto navštívi starých ľudí žijúcich osamote, môže dať text posolstva tým, ktorí sa nemôžu zúčastniť na stretnutí. Prostredníctvom navštevovania starých ľudí žijúcich osamote, sa môže posolstvo dostať aj k tým, ktorí sa nemôžu zúčastniť na stretnutiach.
- Všetkým starým rodičom a seniorom, ktorí boli oslovení pri príležitosti ich Svetového dňa, možno odporúčať úmysly modlitieb Svätého Otca spolu s osobitnými úmyslami vlastného spoločenstva;

PRÍPRAVA SVETOVÉHO DŇA S MLADÝMI

- Niekoľko týždňov pred Svetovým dňom je možné osloviť mladých z Vášho spoločenstva, vysvetliť im, o čo ide a zaistiť, aby oslovili čo najviac starší ľudia.
- Podobne možno usporiadať stretnutie s mladými po slávení tohto dňa, aby sa mohli podeliť o skúsenosti a spätnú väzbu z návštev u seniorov.
- Mladí ľudia môžu spustiť kampaň na sociálnych sieťach na šírenie informácií o Svetovom dni pomocou hashtagu *#IamWithYouAlways* [*Ja som s tebou po všetky dni.*]

SPOMIENKA NA SENIOROV, KTORÍ ZOMRELI NA COVID-19

- Počas eucharistického slávenia pri príležitosti Svetového dňa, alebo v inom vhodnom čase možno venovať chvíľu spomienke na všetkých starých ľudí z danej farnosti alebo spoločenstva, ktorí zomreli v dôsledku pandémie a najmä na tých, ktorým nebolo možné usporiadať pohreb.
- Jedným z možných spôsobov je prečítanie mien starších ľudí, na konci modlitby veriacich a zapálenie sviečky za každú spomenutú osobu.

ÚPLNÉ ODPUSTKY

- Apoštolská penitenciária vydala dňa 13. mája t.r. dekrét, ktorým sa udeľujú úplné odpustky pri príležitosti Svetového dňa starých rodičov a seniorov.
- Seniori môžu získať odpustky, ak sa zúčastnia na niektorej svätej omši slávanej pri príležitosti tohto Svetového dňa.
- Vzhľadom na pretrvávajúcu núdzovú situáciu v zdravotníctve a berúc do úvahy skutočnosť, že niektorí seniori nie sú schopní zo zdravotných dôvodov osobne sa zúčastniť na svätej omši, odpustky sa rozširujú aj na tých, ktorí sa pripoja k sláveniu prostredníctvom televízneho, či rozhlasového prenosu, alebo aj cez internet.
- Odpustky sa udeľujú okrem toho všetkým tým, ktorí vykonajú skutok milosrdenstva a v tento Svetový deň navštívia starého človeka žijúceho osamote.
- Na miestach, kde je kvôli zabráneniu šírenia nákazy osobná návšteva vyslovene zakázaná verejnými autoritami, je možné získať odpustky aj prostredníctvom virtuálneho stretnutia.